

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De laude scripto[rum] pulcherrimus tractatus d[omi]ni
Joha[n]nis tritemij abbatis Spanhemensis ordinis sancti
benedicti de obserua[n]tia burßfelden[sis] ...**

Trithemius, Johannes

Maguntinu[m], 1494

Exhortatio ad studiu[m] et amore[m] scripturar[um] xvi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31333

33

Exhortatio ad studiū et amo- rem scripturarum. ¶ Cap. xvj.

Iam nūc igitur charissimi fratres. cohortatio-
nem nostrā cum beniuolentia suscipite: et ad
scribendos libros sacre doctrine vos sedulo
p̄parate. Ex his em̄ que in cōmendationem
scriptorū exposuimus aduertitis: quid de tali officio sen-
tire debeatis. Nolite ergo tantū bonū negligere: nolite
a scribendi studio cessare. Scriptura enim est que vos
quodāmodo reddit immortales: et etiā post mortem su-
perstitēs. Agant singuli qđ volunt: glorientur in officio
quod didicerūt: sola scriptura est. que vos etiā defunctos
in memoria cōseruabit. Libri em̄ sancti. quasi renouato-
res memorie auctorū suorū sunt. Qui autē scribere negli-
gunt: mox ut mortui fuerint in obliuionē omnī tanquā
non fuissent. cito dcueniūt: vestra autē memoria ex libris
quos scribitis. cū gloria transibit ad posteros. Nec dica-
mus qđ hac intencōne debeatis scribere: cū id preter in-
tentionē possit euenire. Absit procul a sancto opere tam
stulta cupiditas: ut famā pro laboris premio cōcupiscat
inanem. Si autē noīa v̄ra codicibus a vobis scriptis vo-
lueritis imprimere: ea intencōne faciendum est. vt uel ad
suffragiū posteros vel ad imitationē intendatis puocare
Tali em̄ intuitu. codicibz v̄ris nominū titulos secure et
licite potestis subscribere. Vobis etiā o venerādi scripto-
res. vtilia ex intencōne scribentibus post mortē acciden-
tale meritū subuenire nō immerito creditur: quotiens ad
penitentia aliqs ex v̄ra scriptura puocatur. Vos pauperes
nichil habetis. vnde possitis elemosynā facere: neqz
possidetis aliqd vt pro v̄ri memoria testamentū valeatis
cōfirmare. Audite ergo meū consiliū: ne sine testamento
notabili. ab hac vita decedatis. Libros et opuscula san-
ctorum patrū cū diligentia scribite: et testamentū glorio-
sum feceritis. Nam si elemosyna panis et aque exigua. tā

deus scriptura

*obuoluntati omnium
30 folio.*

et elemosyna

efficaciter peccatū extinguit: qđ tam ingens pletas scrip-
 torū non poterit? **S**i copiose remunerabitur apud deū
 qui pauperes hic pascit morti obnoxios: quāto premio
 donandi estis. qui animas pascatis immortales? **S**pīri-
 tualia em̄ dona carnalibus iure pferūtur. **U**iuāt manus
 ille ac feliciter cubent: que nobis tot sanctorū patrū volu-
 mina suis laboribus cōscripserūt. **B**eati scriptoris vener-
 randi labores: quibus tam magnifice sustentatur fidelū
 mater ecclesia. **S**it memoria illoꝝ apud altissimū: et no-
 mina scriptorū in libro vite sine fine cōscripta pmaneat
Reddat illis dñs laborum suoꝝ inestimabile premiū: et
 ab eius cōspectu nunq̄ separentur. **B**ibant illic de fontē-
 bus saluatoris: qui nobis suis officijs potū propinauere
 salutis. **U**iuant uiuāt: et in eternū feliciter uiuant: qui no-
 bis ad bene uiuendū tam opportuna consilia tradiderūt
Sacite et vobis testamenta huiuscemodi sanctitatis: que
 nulla vnq̄ obliuione peribūt. **L**ibros iam scribite dum
 uiuitis: et post mortē copiosum fructū colligetis. **A** scri-
 bendo labor nullus vos terreat: nulla voluptas prepe-
 diat: plus vestre salutē conducet sanctorū volumina reno-
 uando scribere: q̄ perituris diuicijs pauperes ditare.
Et illud quidē vobis nō tam difficile q̄ impossibile est.
Sectentur sua studia homines mundani: ocio vacent
 monachi dissoluti: abbātes stolidi. in equis delectentur:
 vagi ludant alij in aëribus celi. in canibus alij discurrāt
 venaticis: vos in lege dñi meditates litteris sanctis cō-
 sulite: et ecclesie vestris laboribus in futurū prouidete.
Licet aurū sine modo sitiant plurimi. licet agrum agro
 copulent. licet ruituras domus in altum edificent: vos
 noninis vestri famā in altioribus sacrote consistere: qui-
 bus de mūdo non expedit similia cogitare. **V**os mūdo
 altiores estis: nolite vos turpiter inferiori submittere.
Contemnite fortiter: quē sine culpa nō potestis diligere.
Scribite libros sanctorū eosq̄ cum deuocōne legendos
 inspiciate: quia nichil vobis ad contemptum mūdi adeo
 proficit q̄ si cum amore scripturis studium impendatis.

mundi
 hys

7.
 raltemp

8.
Nec em̄ sacratissima scientia . lucerna pedibus nr̄is est: ^{34. 8.}
ne in via hac plena tenebris qua gradimur offendamus:
ip̄a comes nr̄i itineris ne erremus. **N**ec p̄ speculo menti
fidelium opponitur: ut facies interior clare videatur. **N**am ^{simil-}
quēadmodū vultus nostri maculas in speculo materiali
cōspicimus: ita in sacra scriptura actionū nostrarū negli-
gentias videmus. **I**lla em̄ delinquentes nos corripit: tor-
pentes pungit: negligentes excitat: ignaros informat.
Magnū et incredibile bonū nobis sancta scriptura cō-
ferre dinoscitur: si cū humili deuotione attentius legatur
Nam int̄lectū nostrū ad eruditionē illuminat: mentē a
mūdi vanitatibus elongat: et in dei amorem reformat.
Sepe em̄ illius familiaritate abstracti eousq; a mūdi cō-
cupiscentijs diuidimur: ut nō esse in mūdo nobis videa-
mur. **E**t quāto in eius amore diutius cōsistimus: tanto
minus de seculi varietate cogitamus. **O**lera nāq; leticia ^{cōtempny}
que de sola veritate que deus est vires accipit: huius mūdi ^{mūdi}
di tā blanda q̄s aspera velut stercoza cōtemnit. **N**ocet em̄
seruis dei huius mūdi intensius cogitata felicitas. **D**an- ^{letitia}
tior autē et salubrior leticia in hac vita nō acquiritur: q̄s
si mens bene sibi confesa. in sacris lr̄is cū amore occupe-
tur. **L**ectio em̄ sacra si cū deuocōne et humilitate frequē-
tetur. mentē hoīs inestimabili gaudio letificat: que dum
a suo amatore cū pietate discutitur: cordis oculus in cō-
templatione celestium dulciter soporatur. **N**ichil adeo mo- ^{duo mūdi.}
nachū ab amore huius mūdi separat: q̄s si animū suū
sacris lectionibus cū desiderio om̄i tempore impendat.
Eulogia siquidē sancti spūs in diuinis scripturis haben-
tur: que dū intenta lectione pcurrimus: vim diuini amo-
ris q̄s suauissime p̄cipimus. **N**on sum charitatis dei ex-
pertus tam valens incendiū: sicut amozosam scientiam
sanctarū scripturarū. **A**ma illā. et exaltabit te corā deo
et hominibus: omniaq; bona pariter cū illa possidebis.
Nam qui eā veraciter tenet: omnia possidet. **D**octrinē est
em̄ discipline dei: et habet cognitionē eius amicā. **H**ūc ^{argu}
ergo fratres audite me: et hāc matrē pulchre dilectionis

ab exemplo

obisrtiam oritur

v. Beda

Rabanus

Strabus

Haymo

omni deuocōne excolite: ut eius ministerio ad thronum glorie magni dei p̄duci mereamini. In curia em̄ celestis imperatoris ista mater velut regina notissima est. Intueamur o fratres nostri ordinis monachos reuerendissimos qui magno desiderio sanctarū scripturarū olim flagauerūt: eorūq; sancta studia quantum possumus inuitemur: ut ad gloriā quā doctrina et sanctitate domino largiente adepti sunt. nos quoq; venire mereamur. Nemo in exaltationē sui dicat. non queo sine docente proficere: cū preceptores semp possitis inuenire. Mentis vestre purgate bozeū: et deus triticū faciet inferri scripturarū. Spiritus em̄ sanctus discipline effugiet fictū: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Mūdana est ergo domus cōscientie. ut digna fiat habitatio scripturarū: qz monachus q̄ sacras scripturas vult vtiliter discere: a correctione morum debet inchoare. Nec oportet vos p̄pter studiū monasteriū deserere: quia vnde p̄ficiatis domi potestis inuenire. Multos em̄ doctissimos monachos olim in ordine nostro claruisse cognouimus: quos tantū in cenobijs studiisse scimus. Beda presbiter et monachus vndecūq; peritissim⁹ septēnis cenobio traditus fuit: in quo quicquid scripturarū didicit hausit. Cuius discipuli fuerunt inter ceteros eruditissimi. Alcuinus preceptor postea Caroli magni. Claudius. et Iohānes Scotus monachi. in omni doctrina tam diuina q̄ seculari excellentes. greco et latino sermone instructi. quoz multa p̄clara extant opuscula. Rabanus abbas et Magūtinus archiep̄us pene ad huc puer Fuldensi monasterio traditur: q̄ quātū in omni scientia profecerit eius volumina testantur. Hunc tamen abbas suus Fuldensis studij causa in Franciam misit ad Alcuinū abbatē cuius iam fecimus mentionē. sub cuius magisterio multis annis perseuerauit in cenobio. Strabus monachus fuldensis discipulus et scriba Rabani abbatis fuisse dicitur: qui iuuenis cenobio datus. doctor insignis effulsit. Sic Haymo. sic Notgerus. sic Dermānus contractus. sic alij pene innumerabiles moa

pho

d.

p. ubi.

37
nachí doctores excellētes sunt habiti: q̄ sub regula sancti
Benedicti humiliter cōuersantes . cenobia p̄ gymnasijs
habuerūt. **N**ec dicimus illis defuisse magistros: q̄ alioꝝ
p̄ceptores habiti sunt. **M**agistros omnino habuerunt:
sed monachos et regularis vite cōsocios. qui eos nō mi-
nus vita q̄ doctrina instruebant. **H**os quoq̄ magistros
forsitan inueniremus: si vellemus esse discipuli. **N**isi enim
humilitas et amor scripturarum mutuo sibi cōsentiant:
monachorum studia nec expediunt ordini. nec proficiūt. *Humilitas*
Amor em̄ scripturarū sine humilitate regularis vite disci-
plinā destruit: humilitas sine amore ad scientiā earundē *amov.*
non ptingit. **Q**ui ergo in cenobio doctus fieri desiderat:
hec duo inuolabiliter conseruet. **I**mitemur sanctos pa-
tres diuinis scripturis cum humili amore insistentes: et
quod illis gratia diuina contulit: nobis orantibus et les-
gentibus sedule nō negabit. **Q**uāto em̄ quisq̄ in lectione
assidius fuerit: tanto fructum ex eis vberiozem capit.
Fructus autē quē in sacris scripturis querim⁹: amor dei
et proximi est: et n̄ri agnitio pijsissimi saluatoris.

¶ Desideratus finis huic p̄ q̄ eleganti opusculo sanste:
imponitur p̄ Petru Friedbergē. impressorem Da-
guntinū Anno virginē partus. D. cccc. xciiij.

Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, appearing as ghosting of the original script.

Handwritten text at the bottom of the page, also appearing as bleed-through or a faint impression of the original text.